

algemeen ziekenhuis
Sint-Maarten

Corona en WZC's: hoe overdracht naar bewoners en medewerkers voorkomen.

Dienst ziekenhuishygiëne

AZ Sint-Maarten

emmaüs

Programma

1. Definities en begrippen
2. Kennismaking met COVID-19
3. Handhygiëne
4. Gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)
5. Overdracht voorkomen
6. Logistieke processen
7. Vervoer en transport
8. Bewoners in de terminale fase
9. Contactgegevens
10. Vragen?

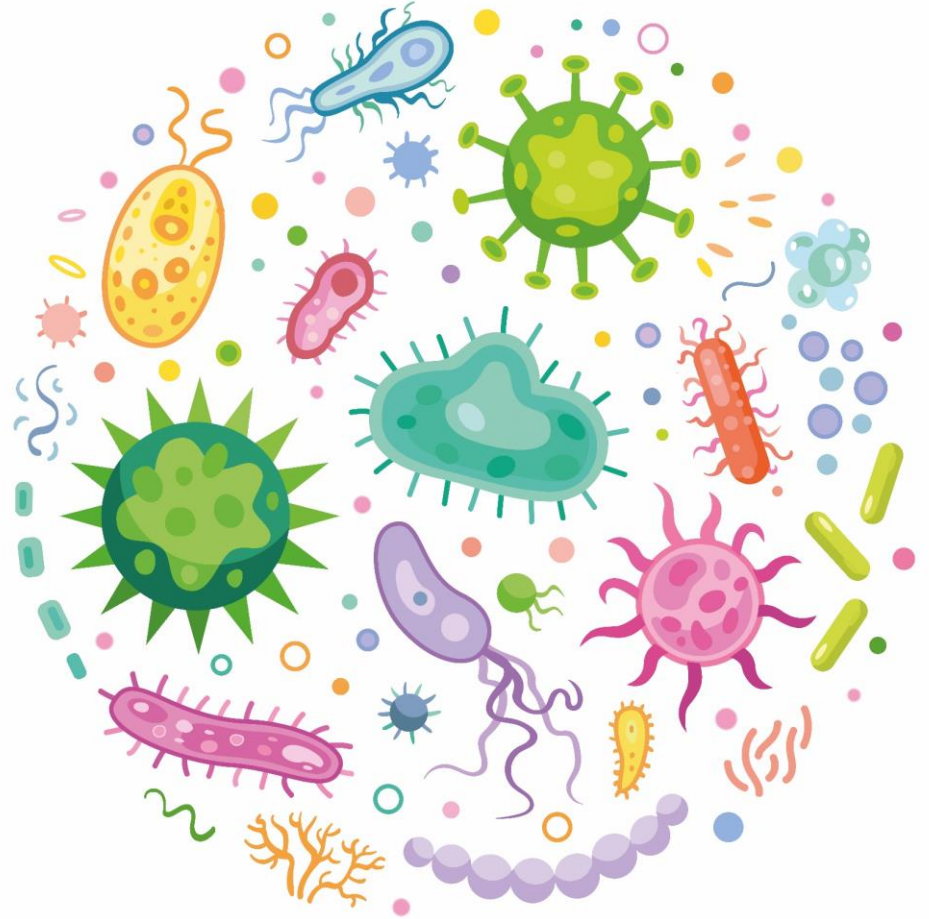

1. Definities en begrippen

1. Definities en begrippen

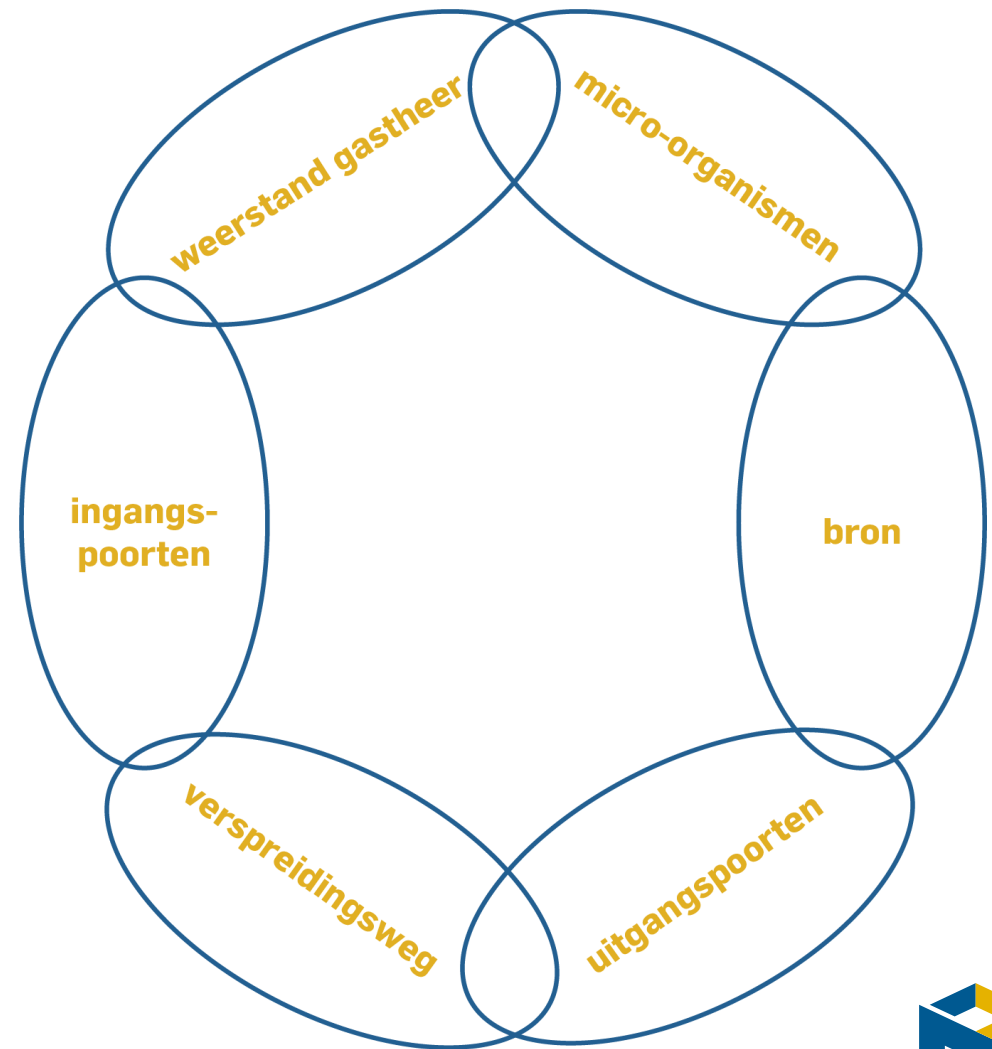
- pré COVID-19 tijdperk
- ziekenhuishygiëne
- zorginfecties
- van besmetting naar infectie
 - besmetting
 - kolonisatie
 - infectie
- micro-organismen
 - bacteriën
 - schimmels
 - virussen

1. Definities en begrippen

Besmettingscyclus

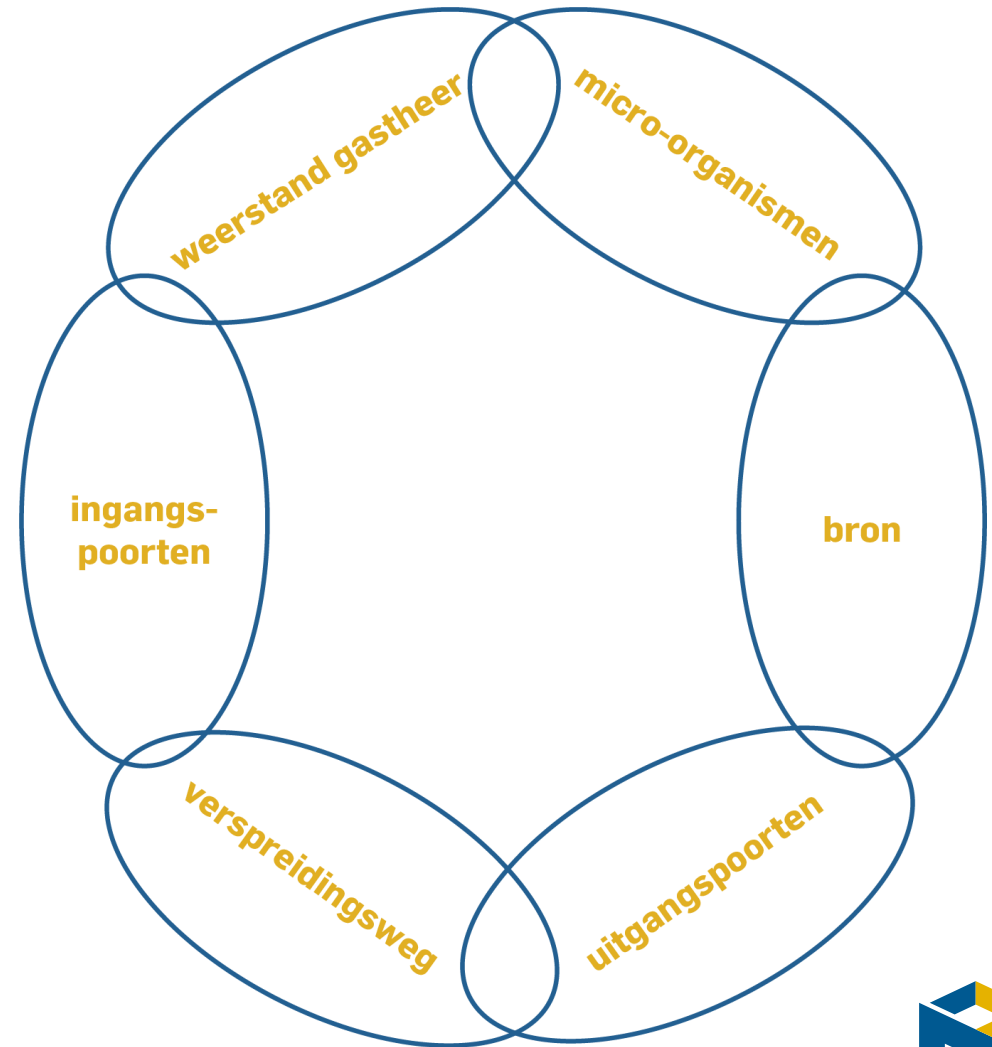
- micro-organismen
- meerdere bronnen
 - omgeving
 - personeel
 - bewoners
- uitgangspoort bij COVID-19:
 - Druppels
 - Aerosolen
 - Materialen na contact door besmette bewoner

1. Definities en begrippen

Besmettingscyclus

- verspreidingsweg:
 - lucht
 - direct contact (bv. bij COVID-19)
 - indirect contact (bv. materiaal)
- ingangspoort bij COVID-19:
 - slijmvlies neus, mond, ogen
- ontvankelijke gastheer voor besmetting met COVID-19
 - 65+
 - Chronische aandoeningen (bv. hartziekte)
 - Verminderde weerstand

1. Definities en begrippen

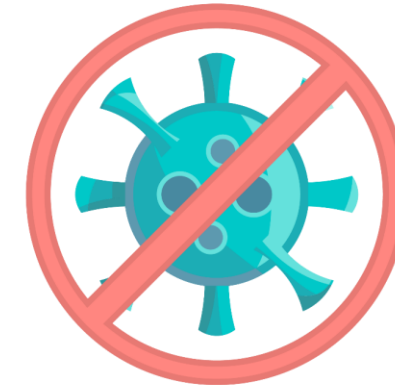
- factoren die het ontstaan van een infectie beïnvloeden:
 - bewoner: algemene + lokale weerstand
 - micro-organisme: aard + aantal
- standaard voorzorgsmaatregelen
 - handhygiëne
 - persoonlijke beschermingsmiddelen
 - schoonmaak (reiniging en desinfectie) omgeving
 - verzorgingsmateriaal
 - linnen en afval
 - hoesthygiëne
 - plaatsing bewoner
 - vaccinatie
 - veilige injectiepraktijken

1. Definities en begrippen

Standaard voorzorgsmaatregelen

Overdracht voorkomen:

- Discipline: maatregelen correct toepassen
- Architectuur: isolatiekamer, mogelijkheid tot cohorting
- Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)

2. Kennismaking met COVID-19

2. Kennismaking met COVID-19

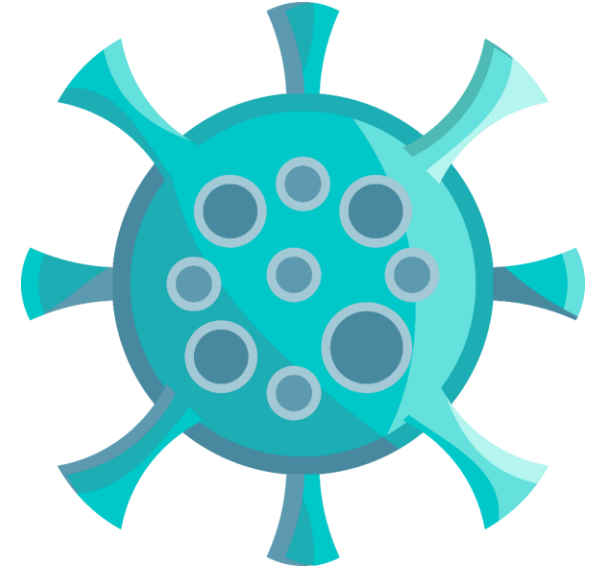
Ontdekking – naam

- Wuhan (China): eerste vaststelling
- 30/12/2019: eerste waarschuwing dreigende epidemie
- Snelle verspreiding van de ziekte
- 11/3/2020: WGO spreekt officieel van een pandemie
- Virusverspreiding van dier naar mens (zoönose)
- COVID-19 = **co**rona **vi**rus **in**fectious **d**isease + jaar van ontdekking (2019)
- SARS-coV-2: **s**evere **a**cute **r**espiratory **s**yndrome **co**rona**v**irus 2

2. Kennismaking met COVID-19

Besmettingswijze

- Druppeloverdracht: hoesten, niezen, ...
- Tijdens medische behandelingen: vrijkomen aërosolen
- Contactoverdracht: besmette handen, handschoenen, ...
- Besmettelijkheid in omgeving: temperatuur, druppelgrootte, ...
- In de neus-mond-keel
- Virus kan doordringen tot longen en bovenste luchtwegen

2. Kennismaking met COVID-19

Besmettingsrisico

- Incubatietijd
- Al besmettelijk tijdens incubatietijd
- 1 persoon kan 2 tot 3 anderen besmetten (zonder voorzorgsmaatregelen)
- Besmetting na overlijden (tot 48 à 72u na overlijden)
- Bloed ≠ overdrachtsweg
- Overdracht voorkomen: quarantaine voor 14 dagen

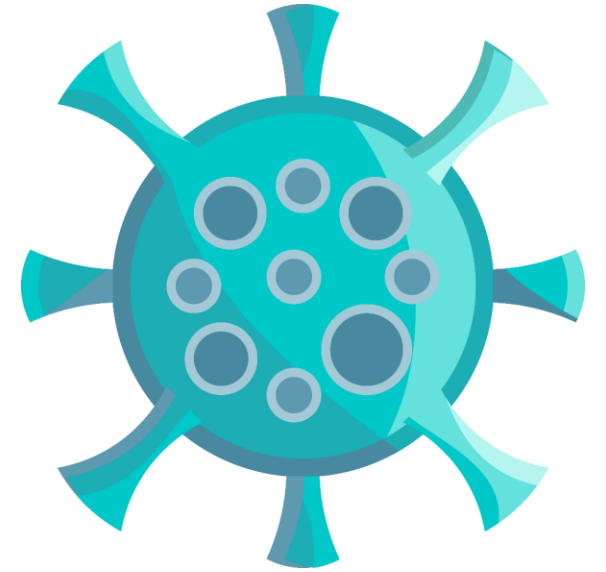
2. Kennismaking met COVID-19

Diagnose

- Mogelijk geval
- Radiologisch bevestigd geval
- Bevestigd geval

Screenen

- Iedereen die voldoet aan definitie mogelijk geval.
- Bijzondere aandacht voor zorgpersoneel, bewoners en personeel van residentiële collectiviteiten (oa. WZC).
- Hoog-risico contacten met een COVID-19 geval.
- Voldoende testmateriaal?

2. Kennismaking met COVID-19

Symptomen – ziekteverloop

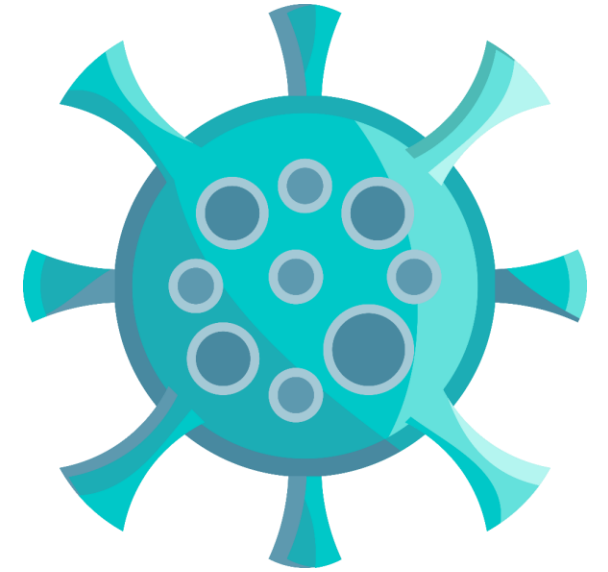
- Griepachtige symptomen
- Ziektebeeld
- Ziekteverloop

Behandeling

- Klachten behandelen
- Infuustherapie
- Experimentele behandelingen
- Antibiotica bij (preventie) van bacteriële infectie

Vaccinatie: toekomst??

2. Kennismaking met COVID-19

Risicofactoren

- Hoge leeftijd, suikerziekte, hoge bloeddruk, kanker, ...
- Rol van luchtverontreiniging
- Bevolkingsdichtheid

Mortaliteit

- Cijfers verschillen van land tot land
 - Wijze van gegevensverzameling
 - Organisatie gezondheidszorg
 - ...
- Tijd tussen optreden symptomen en overlijden: mediaan = 14 dagen
- Mortaliteit = $\pm 1,5\%$

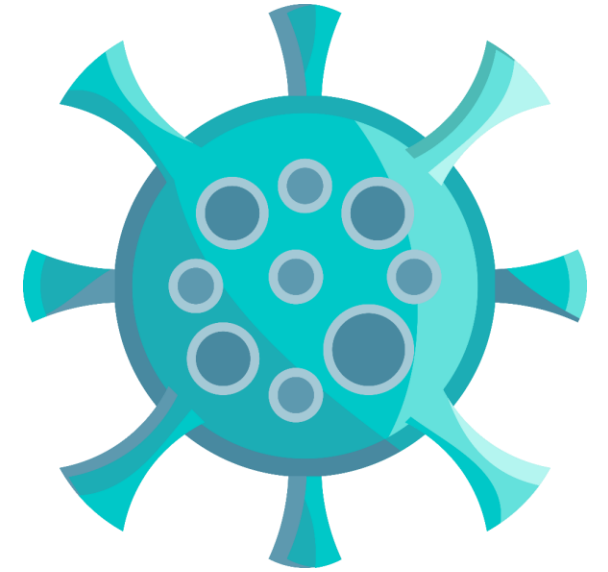
2. Kennismaking met COVID-19

Maatregelen

Beleidsmaatregelen om verspreidingssnelheid te minderen/voorkomen:

- Fysieke afstand bewaren
- (hand)hygiëne bevorderen
- Casus- en contactopsporing
- Variatie in toepassing lockdown
- Gebruik mondk masker verplichten (i.f.v. social distancing)
- Quarantaine van verdachte burgers
- Vaccinaties optimaliseren (bv. pneumococcen)

2. Kennismaking met COVID-19

Stoppen isolatie

In het algemeen (ziekte zonder opname):

- 14 dagen na aanvang symptomen

EN

- Minstens 3 dagen koortsvrij en belangrijke verbetering longklachten

Voor ernstige gevallen (ziekte met verblijf in ziekenhuis):

- 28 dagen na aanvang symptomen (waarvan 3 dagen koortsvrij en belangrijke verbetering longklachten)

OF

- Minstens 14 dagen na aanvang symptomen (waarvan 3 dagen koortsvrij en belangrijke verbetering longklachten) **EN** 2 negatieve screenings afgenomen met minstens 24u interval

3. Handhygiëne

3. Handhygiëne

Algemeen

Alles begint met een goede basis:

- Nagelzorg:
 - Kort geknipte nagels
 - Geen nagellak
 - Geen gelnagels, extensies, ...
- Geen juwelen, polshorloge, piercings
- Dek wondjes af
- Gebruik voedende handcrème

3. Handhygiëne

Handen wassen

= mechanisch verwijderen van vuil en micro-organismen op de handen

- Resultaat:
correcte techniek → ± 90% minder micro-organismen (incl. coronavirus)
- Indicaties:
 - Vóór aanvang werk
 - Voor en na een pauze
 - Na toiletbezoek
 - Na snuiten van de neus
 - Na kammen van de haren
 - Na elke bevuilding van de handen

3. Handhygiëne

Handen wassen

duur = 40 – 60 sec

1 Bevochtig de handen met water en neem een voldoende hoeveelheid vloeibare zeep.

2 Wrijf de handpalmen tegen elkaar.

3 Wrijf de rechter handpalm over de linker handrug en omgekeerd.

4 Wrijf de rechter handpalm tegen de linker handpalm met de vingers van beide handen tussen elkaar.

5 Breng de achterkant van de vingers in de andere handpalm en wrijf de vingers tegen deze handpalm heen en weer.

6 Wrijf de duim van elke hand in met de palm van de andere hand.

7 Wrijf de vingertoppen van elke hand draaiend in, in de palm van de andere hand.

8 Spoel de handen goed af zodat alle zeepresten verwijderd worden.

9 Droog de handen af met een wegwerphanddoekje.

10 Sluit de kraan met het handdoekje zodat je handen niet opnieuw besmet raken.

3. Handhygiëne

Handen ontsmetten

→ Doodt de aanwezige micro-organismen op de handen, incl. coronavirus

- Resultaat:
correcte techniek → ± 99,99% minder micro-organismen (incl. coronavirus)
- Indicaties
 - Vóór en na elk contact met bewoner
 - Vóór elke zuivere procedure (inspuiting, wondzorg, ...)
 - Na contact met materialen op kamer bewoner
 - Na verwijderen van handschoenen

3. Handhygiëne

Handen ontsmetten

duur: ± 30 sec.

Wrijf de handpalmen tegen elkaar.

Wrijf de rechter handpalm over de linker handrug en omgekeerd.

Wrijf de rechter handpalm tegen de linker handpalm met de vingers van beide handen tussen elkaar.

Breng de achterkant van de vingers in de andere handpalm en wrijf de vingers tegen deze handpalm heen en weer.

Wrijf de duim van elke hand in met de palm van de andere hand.

Wrijf de vingertoppen van elke hand draaiend in, in de palm van de andere hand.

3. Handhygiëne

Handen ontsmetten

Opleiding medewerkers in correcte techniek handontsmetting: gebruik UV-lamp

Bron: UPC Duffel

4. Gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)

4. Gebruik van PBM

Algemeen

- PBM = handschoenen, overschoort, mond-neusmasker, spatbril, faceshield
- Gebruik PBM enkel:
 - Wanneer er een indicatie voor is;
 - zolang er een indicatie is;
 - alleen in de ruimte waar de indicatie is.
- Raak de voor-/buitenzijde van PBM niet aan.
- Na verwijderen, ontsmet je je handen.

4. Gebruik van PBM

Handschoenen

Iedereen (schoonmaak, zorgverlener, bezoeker, ...)

- Bij contact met lichaamsvochten. (speeksel, niet-intacte huid, ...)
- Bij betreden van een kamer van COVID-19 bewoner.
- Bij gebruik niet-gereinigd of niet-gedesinfecteerd materiaal van de kamer van een COVID-19 bewoner

! Handschoenen vervangen handontsmetting NIET!
→ handen moeten droog zijn vóór aantrekken handschoenen

4. Gebruik van PBM

Handschoenen

Tijdens gebruik:

- Gezicht niet aanraken
 - Verwissel handschoenen:
 - tussen 2 handelingen, als de volgende handeling zuiverder is;
 - bij zichtbare verontreiniging (bv. stoelgang);
 - bij stuk gaan;
 - wanneer ze nat zijn.
- ! Ontsmet je handen vóór je een nieuw paar aantrekt!

4. Gebruik van PBM

Handschoenen

Correct verwijderen

1

2

3

4

5

4. Gebruik van PBM

Handschoenen

Wat NOOIT doen:

- Zelfde paar handschoenen bij verschillende bewoners gebruiken.
! Ook niet op gemeenschappelijke kamer!
- Dubbele handschoenen
- Telefoonoproep beantwoorden tijdens uitvoeren zorg.
- Handschoenen dragen wanneer er geen indicaties zijn.

4. Gebruik van PBM

Beschermshort

Wanneer:

- Zorgverlener:
 - Wanneer werkkledij in contact komt met lichaamsvochten. (speeksel, slijmvliezen, ...)
 - Bij betreden kamer van (vermoedelijke) COVID-19 bewoner.
- Schoonmaak en bezoek:
 - Bij betreden kamer van (vermoedelijke) COVID-19 bewoner.
 - Bij hoestende en/of niezende bewoner.

Wat bij schaarste?

4. Gebruik van PBM

Beschermschort

Aantrekken

4. Gebruik van PBM

Beschermschort

Uittrekken schort (bij hergebruik)

[Video](#)

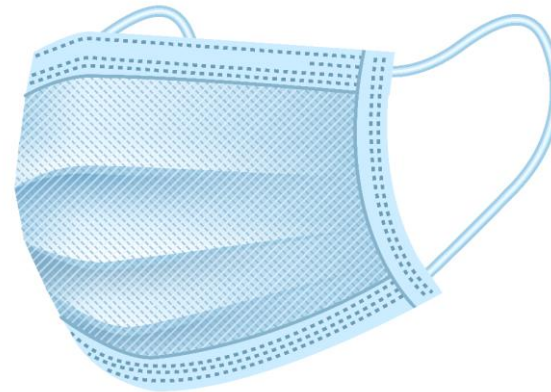
4. Gebruik van PBM

Mond-neusmasker

Wie draagt welk masker?

Zelfgemaakt masker

Chirurgisch masker

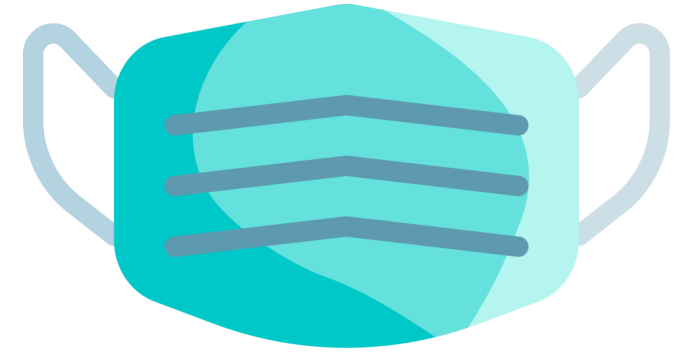
FFP2-masker

4. Gebruik van PBM

Mond-neusmasker

Gebruiksduur masker:

- 8 uur: ongeacht opeenvolging interventies, zonder buiten te gaan.
- Mag bewaard worden gedurende de 8 uur:
 - Niet in zak van uniform!
 - Andere plekken: rond de hals, geïndividualiseerde papieren omslag, uitwasbare gepersonaliseerde bak, ...
- Voorzijde niet aanraken.
- Onmiddellijk verwijderen wanneer vochtig of bij zichtbare vlekken.

4. Gebruik van PBM

Mond-neusmasker

Masker verwijderen:

- Neem het masker bij de elastiekjes of linkjes
- Raak de buitenzijde niet aan
- Verwijderen via niet-risicohoudend medisch afval
- Handen nadien ontsmetten

4. Gebruik van PBM

Spatbril

Dragen bij:

- kans op spatten in de ogen (gelaat)
 - Bij aërosolgenererende handelingen (open aspiratie, ademhalingskiné,...)
 - Bij hoestende/niezende bewoners (zorgpersoneel, schoonmaak, bezoeker)
- Faceshield biedt dezelfde bescherming
 - in combinatie met chirurgisch mond-neusmasker
- Na gebruik spatbril/faceshield: reinigen en ontsmetten

4. Gebruik van PBM

Volgorde aan- en uittrekken van PBM

Aankleedprocedure

Uitkleedprocedure

5. Overdracht voorkomen

5. Overdracht voorkomen

Isolatiemaatregelen

- Doel = overdracht micro-organismen voorkomen
- Wanneer: bv. COVID-19
- Maatregelen i.f.v. overdrachtsweg
 - Isolatiemaatregelen bij druppeloverdracht bv. COVID-19

5. Overdracht voorkomen

Isolatie druppel-contact overdacht

	Handen ontsmetten	Handschoenen	Masker	Schort	Spatbril
Bezoeker	x		x		
Bewoner verlaat kamer	x		x		
Bewoner in aanwezigheid zorgverstreker			x		
Medewerker met bewoners- en/of omgevingscontact	x	x	x	x	x
Medewerker zonder bewoners- en/of omgevingscontact	x		x		

5. Overdracht voorkomen

Cohorteren/ cohortezorg

= COVID-19 bewoners strikt gescheiden houden van niet COVID-19 bewoners.

- Medewerkers worden niet uitgewisseld.
- Gescheiden infrastructuur.
- Bewoners in cohorte → geen kamerisolatie

Doel?

Vorbereiding:

- Architectonisch/ infrastructureel
- Personeelsinzet

5. Overdracht voorkomen

Cohorteren/ cohortezorg

Organisatie:

- Scheiding van bewoners
- Aparte infrastructuur (berging, sanitair, pauzeruimte, ...)
- Aparte equipe medewerkers (zorg, schoonmaak, ...)
- Aparte logistieke stromen
- Sas tussen cohorte-afdeling en het WZC (omkleedprocedures)

5. Overdracht voorkomen

Cohorteren/ cohortezorg

Keuzemogelijkheden

- Contact-druppel isolatie op de kamer
- Cohortezorg op de afdeling, verdieping, leefgroep
- Cohortezorg in gemeenschappelijke ruimtes: cafetaria, dagverblijf, ...
- Samenwerking tussen meerdere WZC's

Beschermingsmateriaal:

- Handalcohol
- Persoonlijke beschermingsmiddelen

5. Overdracht voorkomen

Vaccinatie

= middel tot infectiepreventie

- COVID-19 vaccin: wanneer beschikbaar??

! Vergeet de vaccinatie tegen de seizoensgriep niet!

6. Logistieke processen

6. Logistieke processen

Afval

- Afval van (mogelijke) COVID-19 bewoner = niet-risicohoudend medisch afval.
- Afvoeren in gesloten zakken, ook in container.
- Klein deel afval moet eerst 72u in afzondering:
 - Verzorgingsmateriaal dat kleine hoeveelheid lichaamsvochten bevat
 - Wegwerplinnen
- 72u quarantaine niet mogelijk? Afvoeren als risicohoudend medisch afval

6. Logistieke processen

Schoonmaak

- Kamer: dagelijks reinigen en desinfecteren (uitgezonderd vloer)
- High-touch oppervlakken in WZC, op kamer en in sanitair:
 - Dagelijks reinigen en minstens tweemaal daags desinfecteren.
 - Bv.: deurklinken, schakelaars, handgrepen
- Horizontale oppervlakken (tafel, zetel, ...) > verticale oppervlakken (muren, ...)
- Poetsdoeken en moppen gebruiken per kamer.
- Poetswater per kamer verversen.
- Poetskar en poetsmateriaal dagelijks desinfecteren.
- PBM: mond-neusmasker (per shift), handschoenen (per kamer), overschort en spatbril bij hoestende bewoner.

6. Logistieke processen

Desinfectie

- Chloor
- Suma Tab 2,7 g
- Bleekwater
- Alternatieven

Materialen

- Verzorgingsmateriaal: maximaal bewonergebonden
- Bedpan, urinaal
- Eetgerei en plateau
- Linnen

7. Vervoer en transport

7. Vervoer en transport

Bewoner met negatieve test

- Verlaten WZC ontraden
- Vervoer door professionelen
- 1 bewoner per traject
- Vervoer door niet-professionelen = 14 dagen quarantaine
- Vervoer naar dagbehandeling: geen specifieke maatregelen
- Besmet WZC, maar negatieve bewoner = mond-neusmasker dragen

7. Vervoer en transport

(vermoedelijke) COVID-19 bewoner

- Verlaten WZC ontraden
- Vervoer door professionelen
- 1 bewoner per traject
- Transfert naar andere verzorgingsinstelling?
- Toepassing hygiënische maatregelen

8. Bewoners in de terminale fase

8. Bewoners in de terminale fase

Stervensbegeleiding

- Niet verhuizen naar cohorte
- Sereen afscheid door familie
- Familie draagt PBM
- Bewoner niet laten aanraken, evt. armen/handen
- Geen kinderen (bij voorkeur)
- Max. 5 personen
- Handhygiëne voor en na betreden kamer
- Begeleiding/ondersteuning van familie

8. Bewoners in de terminale fase

Overleden bewoner

- Lijktooi met PBM
- Lichaamsholtes opvullen/afdekken
- Opletten bij manipulatie overledene
- Groeten mogelijk maken voor familie (zonder aanraking)
- Lijkzak volledig afsluiten
- Buitenzijde lijkzak ontsmetten
- Personeel mortuarium + begrafenisondernemer informeren
- Kamer verluchten + reinigen/desinfecteren

9. Contactgegevens

9. Contactgegevens

Verpleegkundigen ziekenhuishygiëne

- Els De Haes:
 - 015 89 11 57
 - Els.de.haes@emmaus.be
- Liesbet Garitte:
 - 015 89 11 42
 - Liesbet.garitte@emmaus.be

10. Vragen?

algemeen ziekenhuis
Sint-Maarten

algemeen ziekenhuis
Sint-Maarten

P

EERSTELIJNSZONE
MECHELEN-KATELIJNE

algemeen ziekenhuis
Sint-Maarten